

Ресурсні та консультативні центри

16

На даний час в Україні активно розвивається мережа інформаційно-консультативних ресурсних центрів. Вони, зазвичай, виступають осередками соціальної просвіти та інформаційно-методичної підтримки як фахівців соціальної роботи, так і представників громадських організацій, що займаються реалізацією соціальних програм і проєктів. У більшості ці соціальні ініціативи спрямовані на підтримку дітей, сімей та молоді.

Нині в нашій державі накопичено чималий досвід у галузі соціальної роботи та соціально-педагогічної підтримки цієї категорії населення. Але існує ще низка проблем, які гостро постають перед соціальними працівниками та потребують негайного вирішення, тому інформаційно-консультативні ресурсні центри зумовлюють об'єднання зусиль усіх секторів суспільства для розв'язання існуючих проблем. Зокрема, таку важливу місію взяли на себе ресурсні та консультативні центри Християнського дитячого фонду.

Зараз у різних регіонах України Християнським дитячим фондом створено три ресурсні центри у містах Запоріжжі, Києві, Тернополі та чотири консультативні центри у Луганську, Луцьку, Рівному, Севастополі.

Центри, створені Християнським дитячим фондом, мають свою історію, яка наклала відбиток на здійснювану ними діяльність.

Ресурсні центри Християнського дитячого фонду було створено у період з 1999 по 2003 роки за сприяння Міжнародної федерації соціальних працівників, Української асоціації соціальних педагогів і спеціалістів соціальної роботи та Дирекції з питань розвитку та співробітництва Швейцарії. Свою діяльність центри розпочали в рамках проєкту "Соціальна освіта в Україні". Вони створювались на базі вищих навчальних закладів. Зокрема, найстарший із ресурсних центрів створено на базі Запорізького національного університету, Тернопільський – на базі Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка, а Київський, який згодом отримав ім'я Андрія Муравйова-Апостола, – на базі Академії праці та соціальних відносин Федерації профспілок України.

Свого часу створені центри виступили джерелом просвіти з питань соціальної політики, соціології, соціальної педагогіки та соціальної роботи, об'єднавши навколо себе професійні громади. Їхньою головною метою було надання соціальним працівникам, фахівцям-практикам, волонтерам, науковцям, викладачам і студентам інформаційної, методичної, консультативної та технічної допомоги у професійному навчанні й підвищенні кваліфікації, проведенні досліджень, розробці та реалізації соціальних проєктів.

За чотири роки було створено потужну інформаційну базу

17

18

16. Київський ресурсний центр ім. А.Муравйова-Апостола

17. Тематична пересувна виставка Київського ресурсного центру ім. А.Муравйова-Апостола

18. Тернопільський ресурсний центр

для теоретиків і практиків соціальної роботи. Лише у Тернопільському ресурсному центрі за цей період було накопичено майже 3 тисячі різноманітних джерел інформації: книжок, журналів, відеоматеріалів не лише з України, а й із країн СНД, Франції, Канади, Польщі, Америки, Великої Британії тощо.

Запорізький ресурсний центр згуртував довкола себе молодіжні волонтерські групи, громадські організації міста, став ініціатором зустрічей на своїй базі з провідними фахівцями зарубіжжя у галузі соціальної профілактики девіантної поведінки. Ресурсним центром було здійснено переклад та опубліковано низку методичних посібників, присвячених даній проблемі.

Київський ресурсний центр налагодив тісну співпрацю з міжнародними фондами, державними структурами та громадськими організаціями міста, що дозволило значно поповнити бібліотечні фонди ресурсних центрів книжками та журналами, інформаційно-методичними матеріалами, які випускалися цими установами. Також працівники центру започаткували створення відеотеки з найактуальніших питань соціальної роботи, яка стала популярною далеко за межами Києва у найкоротші строки.

Досвід роботи ресурсних центрів у рамках проекту "Соціальна освіта в Україні" підтвердив ефективність такої форми консультаційно-методичної підтримки практиків соціальної сфери. Тому з липня 2003 року ресурсні центри увійшли до складу проекту Християнського дитячого фонду "Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям у громаді". А структура та функції їхньої діяльності послужили основою при створенні нових консультаційних центрів для практиків соціальної сфери, які надають соціальні послуги дітям, молоді та сім'ям у громаді.

Консультаційні центри, на відміну від ресурсних, були створені безпосередньо на базі організацій, які працюють із дітьми та молоддю в умовах територіальної громади: консультативний пункт у м. Севастополі (республіка Крим) – на базі міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, у м. Луцьку та в м. Рівному на базі служб у справах неповнолітніх, у м. Луганську – на базі студентського волонтерського загону "Сова" Національного педагогічного університету ім. Т.Шевченка та громадської організації "Апельсин". У новостворених консультаційних центрах роботу організовано за профільним принципом: Рівненський консультаційний центр орієнтує свою діяльність на підтримку громадських уповноважених із прав дитини щодо надання соціально-правової допомоги дітям та сім'ям у територіальних громадах Рівненської області; Луцький – на інформаційно-методичне забезпечення діяльності фахівців, які

Вважаю за необхідне відмітити Вашу турботу стосовно всіх користувачів Ресурсного центру, а також високий професіоналізм. Бажаю успіхів у роботі. Нехай у Ресурсному центрі завжди буде тепло та сонячно.

Максим Зацерковний,
заступник Департаменту
соціальної політики Федерації
роботодавців України

Приємно вражена й задоволена професіоналізмом і компетентністю спеціалістів Ресурсного центру. Отримала відповіді на всі запитання. Методична та інформаційна допомога була надана швидко, якісно. Сподіваюсь на подальшу співпрацю. Буду рекомендувати звертатись до Ресурсного центру всім: дітям, волонтерам, колегам по соціальній роботі.

Бажаю Вам розширення (територіально), зростання духовного та професійного.

Наталія Луговець,
головний спеціаліст відділу
аналітичного, організаційного
та методичного забезпечення
соціальної роботи КМЦСССДМ

Луганський консультативний центр надав мені можливість отримати завдяки методичним і консультативним послугам відповіді на питання, які цікавили мене як соціального педагога. При цьому надання послуг здійснюється на високому професійному рівні, саме тут я отримав консультації з організації та проведення соціально-просвітницьких заходів у дитячому та підлітковому середовищі, які спрямовані на формування свідомого ставлення підлітків до свого здоров'я та здоров'я оточення.

Олександр Гончар,
соціальний педагог
комунального закладу Луганської
загальноосвітньої школи №45

Консультативний центр Християнського дитячого фонду - це місце професійного саморозвитку молодих спеціалістів соціальної роботи. Його діяльність спрямована на розробку та впровадження просвітницьких програм, які є дуже актуальними й корисними для молодіжних тренерів нашої організації. Методичні матеріали, консультації та підтримка при проведенні тренінгових занять - це просто необхідна допомога нам, як молодій громадській організації.

Ольга Бережна,
заступник голови правління ГО
"Молодіжний тренінговий центр
"АПЕЛЬСИН"

проводять роботу з формування здорового способу життя підлітків і молоді; Луганський та Севастопольський – на надання інформаційно-методичної підтримки практикам соціальної сфери, які здійснюють роботу з дітьми та молоддю.

Діяльність ресурсних і консультативних центрів зорієнтована на надання клієнтам інформації щодо змісту, напрямків, технологій, передового досвіду роботи з дітьми та сім'ями в громаді; надання консультацій з питань соціальної роботи в громаді; допомогу у налагодженні взаємозв'язків між суб'єктами соціальної роботи в громаді; пошук партнерів для впровадження соціальних послуг на рівні громади; популяризацію інноваційних технологій соціальної роботи з дітьми, сім'ями та молоддю; організацію та проведення круглих столів з метою обговорення із практиками соціальної сфери актуальних проблем у соціальній роботі з дітьми, сім'ями й молоддю й визначення шляхів їх вирішення.

Отже, метою діяльності центрів є підвищення професійної компетентності спеціалістів соціальних служб і представників громадських організацій, які надають соціальні послуги дітям, сім'ї та молоді у різних громадах.

Відповідно до поставленої мети спеціалісти ресурсних центрів надають наступні послуги:

- інформаційні (допомога в доборі літератури з різних питань соціальної роботи);
- консультативні (проведення консультацій з окремих питань соціальної роботи з дітьми, сім'ями і молоддю у громаді);
- посередницькі (допомога в установленні контактів з організаціями, які працюють над реалізацією окремих напрямків соціальної роботи з дітьми, сім'ями та молоддю у різних громадах);
- методичні (проведення тренінгів мобільної консультативної групи).

Окрім інформаційної, консультативної, посередницької та організаційної функцій, центри також здійснюють рекламну діяльність, популяризуючи досвід роботи Християнського дитячого фонду та надаючи методичні матеріали, розроблені у межах проекту.

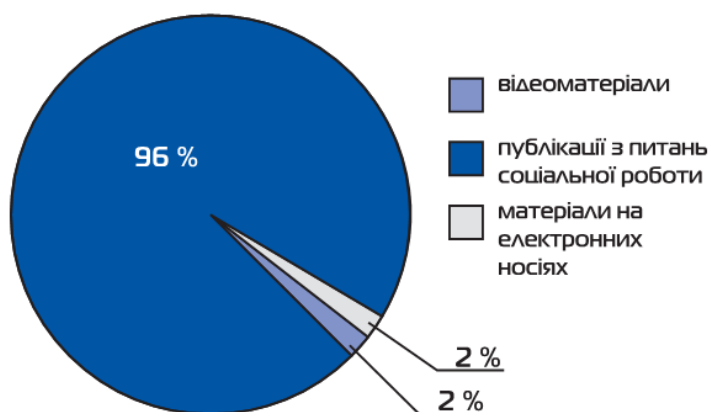
Варто зазначити, що особливою популярністю серед фахівців користується електронна сторінка проекту, присвячена діяльності центрів. На ній користувач має змогу ознайомитися з каталогами центрів, деякими публікаціями, новими надходженнями, а також отримати консультацію працівника центру та зробити необхідне замовлення.

Відпрацьованою і максимально зручною є система реєстрації та обліку користувачів. По зверненні до центру користувач (окрема особа чи організація) заповнює відповідну анкету, за якою потрапляє до бази даних Християнського дитячого фонду. Це дає змогу відстежити професійні інтереси клієнта та переадресувати його

для участі у різноманітних заходах не лише фонду, а й інших партнерських організацій. Так, Київським ресурсним центром запроваджено для груп клієнтів зі спорідненими інтересами тематичні зустрічі з провідними фахівцями у галузі соціальної роботи та соціальної педагогіки. Неодноразово проводилися зустрічі з представниками таких відомих організацій, як Міжнародний правозахисний центр "Ла Страда-Україна", Всеукраїнський громадський центр "Волонтер", Міжнародна організація ЕСПАТ International, Соціальна служба "Віфанія", Інститут соціальних досліджень.

На сьогодні у центрах зосереджені такі види інформаційних ресурсів:

- публікації з питань соціальної роботи (навчальні посібники, монографії, періодичні видання, збірники наукових праць, методичні розробки) загальною кількістю 12639 примірників;
- відеоматеріали загальною кількістю 202 одиниці;
- матеріали на електронних носіях – 284 одиниці.

Серед користувачів ресурсних і консультаційних центрів, переважно, працівники різноманітних соціальних служб, соціальні педагоги й практичні психологи шкіл, викладачі та студенти вищих навчальних закладів, аспіранти, представники різних державних і неурядових організацій, які здійснюють соціальну роботу з дітьми, сім'ями та молоддю, батьки, представники засобів масової інформації, співробітники органів місцевого самоврядування, державного управління освітою з питань сім'ї та молоді, соціального захисту населення, охорони здоров'я; організатори виховного процесу в закладах освіти, дитячих оздоровчих закладах, представники позашкільних установ, лідери дитячого та молодіжного самоврядування.

Шира вдячність за прийом, підтримку та всебічну допомогу з вашого боку за професійність у підході та доброзичливість у ставленні. Завдяки особливій атмосфері, створеній вами, навіть цілий день праці приносить не втоми, а задоволення.

Ваша бібліотека може викликати тільки відчуття закоханості, бо помітно, що створювалася з любов'ю.

Нвіжкраших вам побажань, творчих успіхів та успішних надбань!

О. Волошин,
директор ТзОВ
"Центр реабілітації дітей-інвалідів"

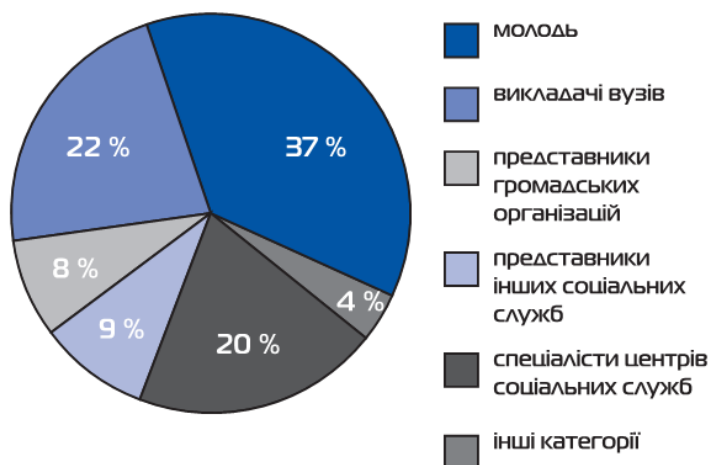
Вважаємо Ресурсний центр важливим джерелом для отримання інформації про взаємодію з дітьми з особливими потребами, яка є нашою роботою. Завдяки центру не тільки спеціалісти лабораторії, а й батьки, які відвідують лабораторію разом із дітьми, мають можливість користуватися унікальною літературою – книжками зі спеціальною педагогікою, періодичними виданнями, в яких подані новітні технології роботи зі спеціфічними категоріями. На наш погляд, найважливішим аспектом є те, що серед указаної літератури представлені як теоретичні матеріали - наукові статті, підручники для вузів - так і практичні рекомендації (наприклад, як доглядати за дитиною із ДЦП у домашніх умовах). Звісно, і спеціалістам нашої лабораторії теж важливо поновлювати власні знання та навички, тож ми із задоволенням користуємося базою ресурсного центру.

Суттєвою допомогою для діяльності лабораторії є також можливість користуватися технічними засобами центру – ксерокопіювати, сканувати, створювати матеріали на електронних носіях, переглядати відеоматеріали. Така допомога для нас є завжди доречною, економить наші зусилля та час.

Лабораторія лікувальної педагогіки висловлює подяку ресурсному центру. Сподіваємося на наше подальше співробітництво.

Вікторія Горбатих,
лаборант Запорізької навчальної лабораторії лікувальної педагогіки

За період з липня 2003 року по травень 2006 року послугами ресурсних і консультативних центрів скористалися 25202 особи.

У результаті опитування клієнтів центрів були з'ясовані особливості мотивації щодо користування їх послугами. Великий обсяг інформаційних джерел із різних галузей теорії та практики соціальної роботи приваблює 89% користувачів, наявність відеоматеріалів – 37%, можливість отримати інформацію про діяльність організацій, які реалізують різні напрями соціальної роботи з дітьми, сім'ями та молоддю в громадах, – 24%, можливість отримати кваліфіковані консультації – 31%.

Ресурсні та консультативні центри надають як індивідуальні консультації, так і групові. Послуги здійснюються телефоном, електронною поштою; можливий виїзд консультантів до організації-замовника.

Ресурсні та консультативні центри на запрошення партнерських організацій постійно проводять тематичні виставки. Як правило, це дозволяє своєчасно інформувати фахівців соціальної сфери про найрізноманітніші інновації у галузі соціальної роботи.

Також центрами організуються та проводяться круглі столи, які у переважній більшості присвячені активізації місцевих громад до розв'язання нагальних соціальних проблем.

За час реалізації проекту спеціалістами центрів було організовано та проведено 64 круглих столів, у яких взяли участь щонайменше 1000 осіб.

Умовно круглі столи можна поділити на три типи:

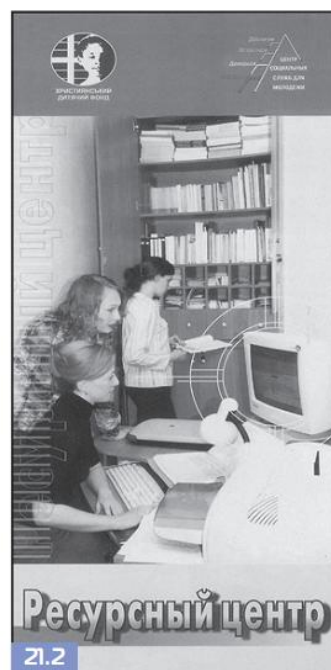
- круглі столи, які організовувались у громадах, де вже здійснювались різні заходи в межах проекту, з метою визначення можливостей громади у вирішенні проблем дітей та молоді на місцевому рівні. Наприклад, круглий стіл "Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям в громаді: досягнення громади Голосіївського району м. Києва"; круглий стіл "Підсумки навчання за тренінговими модулями ХДФ" (м. Тербовля); круглий стіл "Залучення громади до вирішення проблем дітей та молоді Луганщини" (м. Луганськ).
- круглі столи для практиків соціальної сфери з метою презентації можливостей проекту та залучення потенційних учасників і партнерів до участі у семінарах-тренінгах мобільно-консультаційних груп: круглий стіл "Соціальна робота з дітьми та молоддю: можливості громади" (м. Фастів); круглий стіл "Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям в громаді: можливості громади села Ковалин".
- круглі столи, присвячені обговоренню питань соціальної роботи, актуальних для громади: круглий стіл "Розробка міської програми "Захист дітей"" (м. Кривий Ріг); круглий стіл з елементами дискусії для студентської молоді та лідерів молодіжних громадських організацій до Всесвітнього дня боротьби зі СНІД (м. Луцьк); круглий стіл щодо обговорення проекту міської програми проведення у 2006 р. Року захисту прав дитини "З любов'ю та турботою до дітей" (м. Рівне).

Покращують роботу центрів створені на їх базі мобільно-консультаційні групи. Тренери мобільно-консультаційних груп проводять семінари-тренінги у різних територіальних громадах за методичними матеріалами, розробленими в рамках проектів Християнського дитячого фонду. Зокрема, на ресурсні та консультаційні центри покладено функцію збору запитів для роботи мобільних консультативних груп, визначення змісту їхньої діяльності щодо реалізації запитів. Центри відстежують потреби місцевих громад, вибудовують роботу мобільно-консультаційних груп таким чином, щоб максимально забезпечити запити й потреби громади. Консультаційні та ресурсні центри здійснюють організаційно-методичну підтримку діяльності мобільно-консультаційних груп. Зокрема, тиражують і комплектують робочі матеріали для учасників семінарів, забезпечують канцелярськими товарами і технічним обладнанням.

Також ресурсні та консультаційні центри здійснюють постійний супровід спеціалістів, які пройшли навчання в рамках проекту, надаючи індивідуальні консультації (безпосередні чи телефонні), запрошуючи на зустрічі, круглі столи, семінари, курси підвищення кваліфікації, систематично відстежуючи стан реалізації інноваційних технологій соціальної роботи фахівцями в громадах.

21.1 РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР МУРАВІОВА-АПОСТОЛА

21.2

Центри періодично організують зустрічі з обміну досвідом між найактивнішими учасниками проекту. Такі зустрічі можуть бути як виїзними (на найбільш вдалі майданчики проекту), так і стаціонарними; вони збирають фахівців на семінар із запланованими сесіями з обміну досвідом.

Діяльність ресурсних і консультативних центрів сприяє підвищенню професійної компетентності практиків соціальної сфери, що можна розглядати як одну з умов покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям у громаді.

За час реалізації проекту "Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям в громаді" працівники ресурсних і консультативних центрів отримали подяку від користувачів. Крім того, їхня висококваліфікована діяльність відзначена почесними грамотами та подяками місцевих адміністрацій, дипломами організацій-партнерів і користувачів.

За вагомий внесок у розвиток соціальних послуг дітям і сім'ям у громаді м. Тернополя та плідну співпрацю з громадськими організаціями і державними установами соціального спрямування Тернопільський ресурсний центр отримав подяку мера м. Тернополя. Також подяки надійшли від Обласного центру практичної психології та соціальної роботи, від відділу освіти Кременецької районної державної адміністрації. На адресу Ресурсного центру також надійшли вдячні листи від начальника управління освіти і науки м. Тернополя, директора Тернопільського міського центру соціальних служб для сімей, дітей та молоді, від Тернопільського міського жіночого клубу "Відродження нації".

Почесною грамотою Київського міського голови О.Омельченка та іменним годинником за вагомий внесок у реалізацію державної молодіжної політики була нагороджена співробітниця Київського ресурсного центру.

Книги відгуків усіх центрів рясніють теплими словами на адресу їх працівників, Християнського дитячого фонду та Дирекції з питань розвитку і співробітництва Швейцарії за допомогу в "кропіткій, важкій, але дуже благородній справі – поліпшенні стану дітей та сімей в Україні, зміні свідомості громадян і підвищенні їхнього творчого потенціалу".

Нині навколо центрів склалася професійна громада спеціалістів, які співпрацюють упродовж декількох років, беруть активну участь в інтерактивних заняттях, у регіональних семінарах; одержують систематичну інформаційну і методичну підтримку та й самі не тільки творчо реалізують отримані знання у професійній діяльності, а й стають активними популяризаторами діяльності центрів.

Отримати інформацію про види послуг кожного центру можна за адресами:

Запорізький ресурсний центр:

м. Запоріжжя, ЗДУ, вул. Жуковського, 6Б, корп. 2, кімн. 241,
тел. (0612) 64-15-50. Електронна пошта: ic-ccf@zsu.zp.ua

Тернопільський ресурсний центр:

м. Тернопіль, вул. Винниченка, 10, корпус 2, каб. 232, тел./факс (0352)
43-60-94. Електронна пошта: social_work@rc.te.ua

Київський ресурсний центр імені Андрія Муравйова-Апостола:

м. Київ, Велика Кільцева дорога, 3, Академія праці і соціальних
відносин, тел.: 526-07-23. Електронна пошта: rescenter@mail.ru
Для листування: а/с 51, м. Київ, 03191

Консультаційний центр м. Севастополя:

м. Севастополь, вул. Пушкіна, 18, тел.: (0692) 54-31-74. Електронна
пошта: rescentersev@ua.fm

Консультаційний центр м. Рівного:

м. Рівне, вул. Симона Петлюри, 17, тел./факс: (0362) 26-35-06.
Електронна пошта: ngo-rivne@ukr.net

Консультаційний центр м. Луцька:

м. Луцьк, вул. Вороніхіна, 8, тел.: (0332) 78-63-64.
Електронна пошта: petrovichv@ukr.net

А також на сайті проекту - <http://www.projectswe.kiev.ua>

21.4